

## INCIDENȚE SINCRETICE LA BACOVIA

prof. Melinte Mihaela

Colegiul Tehnic „Traian Vuia” Galați

De la Horațiu, care știa de la Plutarh, iar acesta – pare-se – de la retoricianul Santra, s-a aflat că poezia este ca pictura, *ut pictura poesis*: limbajul poezilor, colorat de imagini, înfățișează zugrăveli vorbite, după cum limbajul pictorilor propune spiritului omenesc poezia mută. Și părerea lor a făcut autoritate până târziu către sfârșitul secolului trecut, când Paul Verlaine, ca un Horațiu modern, scrie o nouă *Artă poetică*. După el, poezia nu numai e ca pictura, ci ca muzica și recomandarea i se cuprinde în cunoscutul vers: *De la musique avant toute chose*. Spre lămurirea fenomenului poetic n-au lipsit nici comparațiile cu sculptura și arhitectura.

De asemenea se poate vorbi de o dublă relaționare între poezie și muzică, în sensul în care armonia „guvernează cuvântul” sau cuvântul „guvernează armonia”. Influențe dinspre muzică spre literatură, în sensul „guvernării armoniei” de către cuvânt sunt mai greu de identificat. Le regăsim frecvent în muzicalitatea versului (aliterații, eufonii, pauze, aranjamente verbale etc.), îndeosebi la poezii simbolști.

Poezii par a picta prin cuvinte (adeseori chiar ei își intitulează poeziile în felul pictorilor: *Desen, Gravură, Stampă, Acuarelă, Pastel, Creion, Marină, Triptic* etc.), iar pictorii se slujesc de cuvinte ca de culori. Leonardo da Vinci reluând o mai veche afirmație a lui Simonide (un grec ce ar fi spus, și el, după Plutarh, că poezia este pictură mută, după cum pictura este poezie vorbitoare), afirmă explicit „pictura este o poezie care se vede și nu se simte, iar poezia este o pictură care se simte și nu se vede”.

În anumite limite, între cuvânt și culoare se stabilește o relație osmotică. O poezie este picturală dacă versul sugerează culoarea. Metaforic vorbind, există poeme ca niște picturi în cuvinte, dar și picturi ca niște poeme. Poezii care au simțul formei și al culorii văd în reprezentarea plastică un suport sensibil al imaginii poetice, pe care îl convertesc în echivalențe lirice.

La Bacovia incidențele sincretice sunt atât de numeroase, încât aproape că nu găsim un text care să nu se resimtă de prezența culorii. „În poezie, declară poetul, m-a obsedat întotdeauna un subiect de culoare (...). Pictorul întrebuințează în meșteșugul său culorile: alb, roșu, violet. Le vezi cu ochii. Eu am încercat să le redau prin cuvinte. Fiecărui sentiment îi corespunde o culoare”. Plecând de la faptul că ideea corespondenței dintre culori și sentimente e atât de înrădăcinată în umanitate, G. Călinescu interpretează astfel simbolismul

cromatic bacovian: „Roșul e pentru el, sângele, viața zgomotoasă, violetul, fenomenul crepuscular, albul monotonia hibernală”.

La un hipersenzual cum este Bacovia, a cărei poezie este deopotrivă „pictură a cuvintelor” și „audiție colorată”, se poate accede doar stimulați de suportul vizual-plastic de tip Degas-Renoir (prin forma concentrată și puținătatea culorilor care dau expresie disperării), precum și de marșurile funebre ale lui Chopin (prin care se creează sentimentul terorii de funebru). Deși nu sunt confundabile, fiind vorba de realități artistice diferite, tabloul de artă conferă textului poetic înțelesuri mai adânci, vibrații mai puternice și mai subtile, adeseori impenetrabile.

### **Bibliografie:**

<sup>1</sup> Streinu ,Vladimir, *Poezie și poeți români*, Editura Minerva, București, 1983.

<sup>1</sup> Nebunu Mihai, *Literatura și celelalte arte-* vol I, Editura Dacia Educațional, Cluj-Napoca, 2009

<sup>1</sup> Bacovia, George, *Revista Viața literară*, nr. 107/1929

<sup>1</sup> Călinescu, George, *Mistica Culorilo*, în *Scriitori străini*, EPLU, București, 1967, p.785.